

REFERAT

**privind teza de doctorat cu tema: “*Maternitate în penitenciar*
Studiu comparativ România - Mexic”, elaborat de doctoranda
OBRINTESCHI IANCU IOANA DANA**

Subsemnata Balica Ecaterina Georgeta, cercetător științific I în cadrul Institutului de Sociologie al Academiei Române, în calitate de referent științific în comisia de doctorat pentru analizarea tezei doctorandei Obrinteschi Iancu Ioana Dana cu tema: “*Maternitate în penitenciar. Studiu comparativ România - Mexic*”, în vederea obținerii titlului de doctor în sociologie, consider că ea îndeplinește condițiile științifice necesare pentru a fi susținută în edin public și, pe baza ei, să i se acorde domniei Obrinteschi Iancu Ioana Dana, titlul de doctor în sociologie.

Lucrarea elaborată de doctoranda Obrinteschi Iancu Ioana Dana aduce în discuție o temă deosebit de interesantă și originală, puțin abordată în literatura de specialitate și în spațiul public. Problematika maternității în penitenciar, a relațiilor mamă-copil din spațiul carceral și a modului în care coexistă și interacționează diada mama deținut-copil cu sistemul penitenciar constituie aspecte care, cel puțin în România, nu au beneficiat de atenția necesară acestui subiect atât de sensibil. Doctoranda are meritul de a fi prima care abordează problematica maternității în spațiul penitenciar din România. Mai mult, originalitatea demersului este dată de complexitatea unei lucrări realizate dintr-o perspectivă comparativă. Analiza comparativă a maternității în penitenciarele din România și Mexic este riguros argumentată și fundamentată științific. Prin aceasta ea reușește să se diferențieze de toate discursurile focalizate pe problematica spațiului penitenciar românesc care se limitează doar la descrierea unor aspecte de ordin juridic sau la evaluarea respectării drepturilor omului în sistemul penitenciar.

În prima parte a tezei de doctorat, doctoranda a prezentat aspecte privind infracțiunile comise de către femei (tipuri, ponderea criminalității comise de femei în totalul criminalității), profilul sociodemografic al femeilor infractor, factorii contextuali care favorizează “criminalitatea gulerelor roz” și motivațiile comiterii infracțiunilor. Un loc aparte în structura tezei ocupă prezentarea studiilor naționale și internaționale care avansează explicații ale implicării femeilor în comiterea de infracțiuni. Doctoranda a adus în discuție și problema maternității în penitenciare, a prezentat consecințele încarcerării femeilor la nivelul relațiilor familiale, la nivelul relației mamă-copil și asupra mamelor din penitenciar. De fiecare dată au fost aduse drept argumente rezultatele unor studii reprezentative realizate la nivel

international. Costurile sociale și economice ale încarcerării femeilor au fost și ele atent discutate, punctul de vedere avansat de doctorand fiind susținut și de concluziile unor studii de specialitate.

Relația dintre mama-copil constituie subiectul celui de-al doilea capitol al lucrării. După ce face o trecere în revistă a studiilor care abordează problema maternității, doctoranda se oprește asupra interacțiunilor dintre mama și copil și aduce în prim plan studii psihologice care evidențiază aspecte legate de tipurile de atașament dezvoltate de copii față de mame. Doctoranda pregătește astfel introducerea în problematica copiilor persoanelor care execută pedepse privative de libertate. Au fost prezentate dezbaterile și argumentele pro și contra menținerii copiilor în proximitatea mamelor care se află în detenție un interval de timp mai mare sau mai mic. Autoarea atrage atenția asupra numărului semnificativ de mame ale copiilor români care au cel puțin un părinte în penitenciar (2015-16.764 de copii Asociația Alternative Sociale).

Într-un capitol separat a fost descris și analizat sistemul de sancțiuni și pedepse inclus în Noul Cod Penal, o atenție deosebită fiind acordată pedepsei cu închisoarea pe viață, amenzilor penale și altor tipuri de sancțiuni cu închisoarea. Cu această ocazie, doctoranda Obrinteschi Iancu Ioana Dana a dovedit o bună cunoaștere atât a aspectelor teoretice cât și a legislațiilor naționale din domeniul penal, inclusiv a legislației referitoare la executarea pedepselor.

Doctoranda Obrinteschi Iancu Ioana Dana a prezentat și modul de organizare și funcționare, precum și principiile și normele care funcționează la nivelul sistemului penitenciar din România și Mexic. Au fost descrise și regimurile actuale de executare a pedepselor din România și Mexic, autoarea reușind să ofere cele mai importante aspecte privind regimul de maximă siguranță, regimul închis, regimul semi-deschis și regimul deschis. Și de această dată doctoranda dovedește o bună cunoaștere a sistemelor penitenciare din cele două țări analizate.

După această introducere în contextul normelor și sancțiunilor care guvernează spațiul penitenciar, doctoranda a decis să se focalizeze pe analiza cadrului normativ internațional. Aduce astfel în discuție Regulile Bangkok (2010) privind tratamentul femeilor deținute, Convenția americană pentru drepturile omului (CADO), legislația americană și legislația europeană referitoare la standardele minime aplicabile femeilor din penitenciare și familiile cu un părinte în penitenciar (2018 - Femei în penitenciar și Recomandarea Comitetului de Miniștri/Rec(2018)5).

Un capitol al lucrării a fost destinat prezentării celor două penitenciare de femei selectate pentru realizarea cercetării: Penitenciarul Târg Jiu și Centrul de readaptare socială pentru femei Sfânta Marta din Mexico City. Au fost prezentate istoricul penitenciarelor, structura efectivelor de deținuți, tipurile de infracțiuni comise, numărul deținuților mame, serviciile acordate/drepturile mamelor din

penitenciar și procedura aplicată în cazul deținuților care au copii la intrarea în penitenciar sau în timpul executării pedepselor. Doctoranda a realizat o documentare consistentă asupra realităților din cele două penitenciare și a adus în discuție informațiile rezultate din studiile și vizitele în teren realizate de către experții care au evaluat aceste unități și au elaborat rapoarte (de exemplu, APADOR-CH și Avocatul Poporului, Observatorul penitenciar mexican, Mecanismul Național de Prevenire a Torturii din Mexic). În plus, dovedește faptul că a consultat bibliografia necesară realizării unei radiografii comprehensive a celor două penitenciare.

Doctoranda a reușit astfel să elaboreze o analiză pertinentă a penitenciarelor dovedind o abilitate deosebită de a argumenta și documenta informațiile culese din cercetările realizate personal la nivelul Penitenciarului Târg Jiu și la nivelul Centrului de readaptare socială pentru femei Sfânta Marta din Mexico City cu datele identificate în lucrările de specialitate.

Partea a doua a lucrării prezintă designul cercetărilor realizate în cele două penitenciare și rezultatele studiului comparativ. Metodologia cercetării utilizată de doctorandă a inclus ancheta pe baza de interviu semi-structurat. Obiectivele cercetării în întrebările de cercetare formulate de doctorandă au fost clar enunțate și adaptate la specificul celor două țări. În plus, studiul realizat la nivelul deținuților mame a fost minuțios planificat, doctoranda respectând toate procedurile necesare derulării cercetării conform cu normele și principiile naționale și internaționale care reglementează etica cercetărilor cu persoane vulnerabile (fiecare persoană a completat și semnat un Consimțământ informat).

Ultima parte a tezei conține rezultatele analizei interviurilor realizate în România (23 mame) și Mexic (18 mame). Rezultatele au fost prezentate comparativ pentru cele două țări și au fost raportate și la rezultatele unor studii internaționale care discutau aceeași problemă. A fost realizat un profil al femeii care își crește copilul în penitenciar (pentru o perioadă reglementată de legislația națională), au fost prezentate motivele pentru care femeile decid să devină mame în perioada detenției și trăirile lor pe parcursul perioadei maternității din penitenciar. Consecințele maternității asupra relației de cuplu și asupra familiei femeii, experiența sarcinii în penitenciar, nașterea și perioada legală de menținere a copilului lângă mamă au fost doar câteva dintre aspectele dezvoltate cu acuratețe de către doctorandă.

Remarcăm faptul că, doctoranda nu se limitează doar la analiza și avansarea unei probleme în spațiul academic. După ce identifică și analizează problema maternității în penitenciar, doctoranda elaborează și avansează o propunere de modificare a legislației din România, modificare care ar putea schimba în bine condiția mamei care comite infracțiuni și ar îmbunătăți situația copiilor mamelor deținuți.

În concluzie, teza de doctorat este bine structurată și riguros argumentată, doctoranda dovedind capacitatea de a aborda problematica maternității în penitenciar dintr-o perspectivă comparativă bine fundamentată teoretic și metodologic, motiv pentru care sunt de acord cu susținerea sa publică, și acordarea titlului de doctor în sociologie domnii **Obrinteschi Iancu Ioana Dana**.

29.09.2021

Referent științific:
Dr. habil. Balica Ecaterina Georgeta

